

VASKENYÉREN.

— Regény. —

(3)

Késő este érkezett meg Torockóra.

— Egyet gondoltunk — örvendezett apja. — Én reggel akartam hozzád indulni. Nagy dolgok történtek, hallottál róluk?

— Hallottam. Kolozsvárról jövök.

— Találkoztál Mátyásné asszonnyal? — elevenkedett az öreg.

— Találkoztam.

— S a főkapitánynéval? együtt utaztak el. A főkapitányné Gyaluba vitte Samuka úrfit. Nagy megbotránkozás... országos szégyen! Azt hiszem, mindent tudsz? — nézett alábbhagyva a Miklós arcába.

— Nem tudok mindent, sőt semmit sem tudok! — tört ki dacosan Miklós. — Érdekből, bosszúból beszélnek, nem hiszek nekik. Amit Judith mond, apám, amit Judith mond!...

— Hm, Judith? — mosolygott fájdalmasan az öreg. — Judith hát nem fog érdekből beszélni... Te ugyan sokra haladtál a bölcseségben.

Sóhajtozott, révedezett egy darabig, majd sötét arccal kifordult a szobából. Más eredményt várt ettől a találkozástól: a sorsfordulatot!

Miklós reggel, álmatlan, gonosz éjszaka után, Tóbis bíróhoz sietett. Az utcán vidám, hálás tekintettel köszöntötték a munkába siető népek. Mi történt? Ezek — úgy látszik — nem pirulnak a Judith dolga miatt.

Tóbis bíró győzelmes, áradozó szóval fogadta:

— Minden jól halad, úgy-e? Mit szoltok a szabadságlevélhez?

Miklós zavartan nézett a bíróra:

— S a Judith dolga... az úrfival?

— Okos, bátor leány, meghiszem! Úgy túljárni a nagyurak eszén...

— No, az emberek nem úgy ítélik meg. Rosszakat mondanak Judithról.

— Az emberek? Csak az urak, fiam, — a familia! A mi ellenségeink.

A várost kérdezd meg! Judith a mi hősünk, a mi szentünk... Az urak, persze, becsstelenül rágalmaznak... nem törődünk velük.

— Pedig törödnünk kell, bátyámuram. Judithnak nemcsak a becsülete, de az élete is kockán forog. Paráznaság vagy boszorkányság... ez a vád ellene... Rövid időn belül a vármegye tömlőcébe fogják hurcolni.

— Boszorkányság? — sápadt el a bíró. — Azt akárkire ráfoghathják...

— Tehát törödni kell és gyorsan cselekedni!

A bírót elnémította az ijedelem. Hosszú idő telt, amíg élet gyúlt az arcában.

— Ki fogjuk ragadni Judithot a kezükből! — mondta elszántan. — Ráküldöm a legényeket a várra... még ma éjszaka... mit szólsz?

Miklós habozás nélkül kapott a dolgon. Judith szemébe nézni, magyarázatát hallani! Megállapodtak, hogy a bíró estére gyűlésbe hívja a tanácsot, megbeszélik a Judith szabadulását. Ha nem megy csöndben, menni fog erőszakkal. A bányászok halálra készek, ha Judithról van szó.

Miklós beszélgetés után nem sietett haza. Nem szívesen találkozott apjával. A támadás gondolata vacogtató izgalommal töltötte el lelkét.

Vincy nótárius háza előtt megállott: ne köszönjön-e be hozzája? A pörről, a dézsma megtagadásáról kérdezősködnék... de hátha a szentgyörgyi esetről is fog mondani valamit?

Bekopogtatott. A nótárius az ablaknál ült, nagy tölgyfaasztal mellett. Borzas, őszes haja homlokába csapzott, szemében az elgyötörtség fénye, szája végén sötét ráncok. Zavartan emelkedett föl, amint Miklós belépett. Szeme megélenkült, arcának ráncai derüvel teltek meg, mint délidőn a mély völgyek. A Kone Benedek fia! Világotjárt, tanult ember az ő hajlékában...

Nagy tisztelettel tessékelte asztalához.

Miklós az árkus fölé hajolt, amelyen még frissen fénylett a tinta.

— Mit ír bátyámuram?

Vincy boldogan mosolygott.

— Ez biz, öcsém, a legújabb komédiám: *A nyavalyák gyűlése*. Sietek vele, mert új tárgyam akadt megírásra. Szebb minden eddiginél. Erdélyi történet... azt hiszem, nagy triumphust fogok aratni vele.

— Ezek itten szintén theatriumi darabok? — tekintett Miklós a polcra.

Vincy ujjával belebarázdált borzas hajába s vidám hunyorgatások közt egyenkint rakta az asztalra a kéziratokat.

— Úgy van, komédiák, tragédiák..., mind az én műveim. *Az Ördögök históriája, Természet próbája, Trója históriája*. Hanem amit most forgatok fejemben! A Tóbis bíró leányának az esete: *Az úrfi szerelme és a jobbágyleány hamissága*... szépen hangzik, úgy-e?

— Hamisság? — rándult meg Miklós a helyén. — Miféle hamisságot követett el a bíró leánya?

— Igaz, ezt a kérdést föl lehet vetni — ült le a nótárius vitára készen.

— Nem hamisság, hanem önfeláldozás! Magam is szívesen tekinteném annak: a bíró leánya feláldozta magát városáért. Ez esetben a tragédia címe lenne: *Torockó Iphigeniája*. De a nemességnek bizonyosan nem tet-szenék az ilyen magyarázat. A leány gonosz fufangokkal csábította el az ártatlan ifjút... ez kell a nemességnek. Egyébiránt fontos dolog lesz számomra, hogy a történet hogyan fog kialakulni a világ száján.

A világ száján! — hasított Miklós szívébe. A világ szája utálatos nyállal fogja beszennyezni Judith szereplését.

Fulladozó érzéssel hagyta el a nótárius házát. Judith, ha megjelenék s lelkének tiszta, parancsoló fényével eloszlatná a szennyes fellegetket!

Hazafelé révedezett.

Házuk előtt kocsi állott, a Torockay Mátyás kocsija. A kocsis a bakon szundikált, a nők bizonyosan bent vannak apjánál. A viperanyelvű, kis, fekete asszony! Bemenjen-e, kiutasítsa-e házukból?

A kocsi mögül Anikó bukkant eléje. Miklós szíve megjohádzott. Ez a leány vigasztalást tudott mondani neki a legkínosabb órában...

Anikó szelíd mosolygással lépdelt Miklós elébe. Édes, viruló melegség áradt valójáról.

— Mintha csak megegyeztünk volna! — csendült meg hangja. — Fontos szavam van kegyelmeddel, Miklós.

Miklós a házra pillantott.

— A néném odabent van, — bölintott Anikó kis mosolygással. — Jöjjön, sétáljunk amarra fölfelé, hadd mondok el!

Miklós Anikó mellé állott, fölfelé indultak az úton. A leány arca olvadékony ragyogás volt, szája zengedező spinét. Üditően hullottak Miklós szívére a muzsikáló szavak.

— Sejti, hogy odabent kiről beszélgetnek?

— Judithról.

— Nohát, mi is Judithról fogunk beszélni. Ki fogjuk ragadni rossz-akarói hatalmából.

— Te, húgom? — csodálkozott Miklós.

— Miattam szenved, én tartozom vele.

— Hogy gondolod?

— Hallgassa meg tervemet! Pár hétig én leszek a szentgyörgyi vár ura, még holnap felköltözöm a várba. István bácsit a Székelyföldre küldte a gubernium, holmi katonai sérelmek megvizsgálására, gondolhatja, szívesen menekült most minél messzibbre szégyenében. Borbála néni Gyaluba vitte Samukát, ő is odamarad pár hétig. Így hát lesz alkalom... Judithot rövid napon kiszerezem a várból... akarja?

Miklós szíven hűvös fuvallat szaladt át. Erről a leányról mondják, hogy szereti őt?

— Nem látom módját, húgom... — szólalt meg rövid hallgatás után.

— Nagy bajba döntenéd magadat.

— Kettőnk titka lesz! — sugárzott föl a leány arca. — Kegyelmed nem fog elárulni. Holnaptól kezdve minden éjfélután figyelje meg a vár sarokablakát, két szál égő gyertya: szabadulás! Amint meglátja a jelt, siessen a vár kapujához, kibocsájtom Judithot. Örülni fog, úgy-e? — kérdezte elhalkult hangon. — Nos, megegyeztünk?

— Áldott, jó lélek vagy, Anikó. Legyen..., próbáljuk meg!

Visszaérkeztek a kocsihoz. Az öreg Konc és Mátyásné a kapuban búcsúzódtak. Tekintetük összelángolt, amint a fiatalok előreléptek a kocsi mögül.

Mátyásné könnyű labda módjára pattant föl a kocsi. Miklós gyöngéden fölsegítette Anikót... Egy ideig a távozók után bámult, aztán maga is visszaindult a piac felé. A bíróhoz sietett: nem szükséges gyűlésbe hívni a tanácsot, Judith más módon fog kiszabadulni a várból.

A bíró elérékenyülve szoritotta meg Miklós kezét.

— Te dolgoz, Isten segítsen! De mi lesz vele a szabadulás után? El kell rejtteni a ragadozók elől, föl ne fálják Isten ártatlan bárányát. Hová, mit gondolsz?

Miklós magaradöbbsent. A kiszabadulás után? Erre egyáltalán nem gondolt, csak beszélni a leánnyal, felelősségre vonni: hogy szerezte meg az úrfítól a szabadságlevelet?

— Hová, csakugyan? — nézett zavarodottan a bíróra.

— Gondolom a Székelyföldre, Tordátfalvára. Egy atyámfia, Vernes Mihály, pap ottan, az ő oltalmára bízók. Rejtett fészék, maradjon ott a lelkem, amíg a vihar elmúlik. Te kíséred el és a néném, Gál Ferencné.

— Elkísérem, hogyne! — egyezett bele Miklós és a messziségbe tétovázott tekintete.

VII.

Másnap déltájt kis csapat vonult el Konc Miklósék ablaka alatt. Pávay és Zalányi szolgabíró uramék néhány fegyveres hajdú kíséretében.

Miklós utánuk tekintett. Tóbis bíró háza előtt megállottak, a bírót kihívták és néhány szót váltottak vele. A bíró visszatért házába, két hajdú kivont karddal kapuja elé állt.

A szolgabírák tovább mentek Szentgyörgy felé.

— Ilyen hamar? Miért a bírót is? — hült el Miklós a látott dolgokon.

A legelső sikátoron kisetett a mezőre, tanácsba vont néhány embert, akit elől talált. Csakhamar nyüzsögni kezdett a határ. Siető férfiak tűntek föl a bányákhoz és verőkhöz vezető ösvényeken.

A tordai út elhajlásánál gyűltek össze, sziklás, ciheres oldalon. Jókora csapat fiatal bányász, lándzsa, balta, vasvilla, csákány mellettük. Csöndben heverésztek a bokrok tövében. Miklós egy sziklaszál mögül kémlelte az utat.

Délestre telt, mikor a város felől feltűnt a menet. Elöl ifjabb Péter, néhány lovas várőr élén, ezek után fegyveres hajdúk közt szekéren Judith és Tóbis bíró. Hátul, távolacsán a szolgabírák kocsija.

Miklós magához intett néhány bányászt, rendelkezett nekik. Amint a hágós út aljához ért a brachium, Miklós jelt adott. Egyszerre rettenetes sivalkodás tört ki a ciheresben. Balták csattogtak a fákon, csákányok dübörögtek a sziklákon, kövek gurultak alá. A hegyek félelmesen verték vissza az üvöltözést. Ahány ló, mind megvadult, rémes kavarodás támadt a menetben. Pár katona vaktában elsütötte mordályát. Péter úr valahogyan erőt vett lován, visszafordult és vágára fogta a város felé. Lovas, gyalog, fejvesztetten utána. A hegyek kísérteties ekhói megelőzték, oldalt kapták, hátbariasztották a menekülőket.

A foglyok magukra maradtak. A bíró a lárma kezdetén leugrott és álltón fogta a lovakat, Judith a szekéren maradt.

Miklós kibontakozott a ciheresből és hozzájuk sietett.

— Bent az erdőben másik szekér vár Gál Ferencnével. Előkészíttem... menekülhetünk! — mondta a bírónak.

— Csak Judith fog menni. Én visszatérek a városba — felelt a bíró.

— De hiszen bátyámat is...

— Engem dézsma megtagadásáért fogtak el, azért pedig megfelelek... Menjetek csak! A consiliárius kereskedik rajtam, vele majd csak megbirkózom. Judith meneküljön, őt asszonyok üldözik.

Miklós a kaptatón fölfelé Gál Ferencnéhez vezette Judithot. Nem szólt a lányhoz, komor arccal segítette a szekérre. Lóra ült és megindult a keskeny szurdukon a szekér előtt. A tetőn megállította a szekeret, kezét nyújtotta Judithnak. Előre mentek a Székelykő tetejére, amely még napfényben fürdött. Alattuk a kisváros kéményeinek fől szálló füstje már homályba olvadt bele, Szentgyörgy fölött a vár óriási árnyékot vetett a falu felé.

— Judith, mit tettél? — kérdezte Miklós remegő hangon.

— Kötelességemet! — felelt a lány határozottan. — Véreimért, városomért...

— Nézz a szemembe! — rántotta meg Miklós a lány kezét indulatosan.

Judith hideg, nyílt szemmel nézett Miklórsra.

- Hogy jutottál az irathoz?
 — Az úrfival irattam le. Rávettem...
 — A becsületed árán?
 — Biztatgattam, megcsókoltam...
 — Megcsókoltad? — kiáltott föl Miklós nagy fájdalommal. Elfordította arcát, merőn alátekintett... teljes sötétség ereszkedett már a völgyre. Hideg borzongás özönlötte el szívét, ereje szakadását érezte.
 — Kár volt, Judith! — szólt elcsukló hangon. — A szerelmet ravasz eszközül használni... gonoszság volt. Szegény úrfi... én szánom őt.
 — Én meg a városomat szánom, — mondta a lány száraz, nyugodt hangon. Ó, ha összeroppant volna, ha zokogásra fakadt volna! De erős volt és meggyőződés hidegsége lehelt hangjából.
 Miklós nagyot sóhajtott.
 — Menjünk! — nyujtotta karját a leánynak s lesujtott, viaskodó arccal vezette vissza a szekérig.
 Intett, a szekér elindult. Halottas szekér, úgy érezte...

VIII.

A consiliariusnak pénz kellett. Kereskedőkompániákkal, örményekkel, görögökkel is szívesen traktált zárt ajtók mögött. Csurrant-csöppent, ám az igazi, bőven folyó forrás mégis csak a vasdézsmá lett volna. A forrás szájáról két követ elgurított már: a szabadságlevél ügye — Samuka árulása — a főkapitányt is, Mátyást is elnémította. A főkapitány nyakába ezenfelül súlyos terhet sózott: a guberniummal elküldette, hogy a császári katonák ellen hangzó panaszokat összeírja. A tér egyfelől hát megtisztult. De ott van még a mázsás szikla: Sárossy ítélőmester! A pör hosszas és bizonytalan, hamarabb kellene hozzáférkőzni a bányászok zacskóihoz.

Mohón kapott rajta, mikor Mátyásnéék a Judith vádolásával fölkeresték. Paráznaság, boszorkányság? Mindegy, csak egyszer szorítóba kerüljenek a bíró és a leánya. A bányászok semmi áldozatot sem fognak sajnálni, hogy megszabadítsák őket.

A brachium megtámadásáról zajos riadalommal hozott hírt a consiliariusnak ifjabb Péter. Harag helyett nagy öröme gerjedt Mihály úr. Ohó, hisz ez a reménység megtetéződése! Ezután a hallatlan bolondság után fognak csak bőven eresztetni az erszények.

S vajjon nem lehetne-e ebbe a botrányba a bányászok patrónusát, az ítélőmestert is belekeverni?

Fődolog: jó alapot vetni az eljárásnak. Jegyzőkönyvet fölvenni, ami kézbe adja a hurok szálait.

Volt a guberniumban egy Kira János nevű íródeák. A consiliarius még aznap megparancsolta ennek, hogy induljon Tordára Szaniszló Zsigmond alispánhoz. Az alispán írásban kapta meg a gubernium rendeletét: azonnal szálljon ki Torockóra s szigorúan vallassa meg a bányászokat. A jegyzőkönyv írására a gubernium a szépírású és fölötte értelmes, becsületes Kira Jánost küldi ki. A diák megérkezésekor az alispán tudott már a torockói megszaladásról. A két szolgabíró nagy zelussal mondta el neki az esetet.

— Teremtette, lesz ebből a dologból országos kacagás! — méltat-

lankodott az alispán. — A vármegye brachiuma megszaladt valami csin-talan pásztorok tréfájától. Szép ködmönt vettek magukra kigyelmetek, pirulhatnak, amíg kivetkőznek belőle...

A szolgabírák hervadt képpel pillogtak egymásra.

— A vizsgálat majd tisztázni fog minket! — reménykedett Pávay. — Ifjabb Torockay Péter ma hajnalban Kolozsvárra szaladt a consiliarius-hoz. A gubernium majd megvizsgálhatja.

— Micsoda? A gubernium? — csattant föl az alispán indulatosan. — Vármegye dolga ez, nem guberniumé! Miért engedték, hogy Torockay Péter odaszaladjon? Gyávák is, tudatlanok is, kegyelmetek! Elmehetnek a szép büzzel!...

Kira János fővárosi előkelőséggel köszöntött be az alispánhoz. Gubernator uram így, consiliarius uram amúgy... No csakhamar kicsiny ember lett deák uramból. Az alispán ideültette, odariasztotta, ugratta, küldözgette.

A vallatást azonban meg kellett tartani. A főtanukat, a szolgabírákat, még azon este kihallgatták. Ezek egy támadót sem láttak, csak a nagy üvöltést hallották. Pár lövés is esett, de azt a katonák tették. Csodálatos a nagy eszeveszettség, ami a várkatonákat megbódította. Ők sodorták vissza a többieket is. Tóbis bíró — vallották a szolgabírák — önként jelentkezett az eset után és késznek nyilatkozott a fogság föl-vételére. Mindezt jegyzőkönyvbe foglaltatta az alispán a szépírású Kira deákkal.

Jó hajnalban fölverte a deákot: föl kell használni a reggeli hűvösséget! Két nyergelt paripa prüszkölt a pitvar előtt.

— Nem kenyerem a lovaglás, nagyuram! — hőkölt vissza a deák.

— Harapjon csak bele! — mordult rája az alispán. — Idekünt a vár-megyén nem kényeskedünk.

Kira deák valahogyan fölkapaszkodott, elindultak. Frissen ügetett előre az alispán, riadozó fogódzások közt követte a deák. Gonosz kedvében volt a vármegye ura. Átkozott parancsolgatások! Mi lesz a vármegyéből, ha már az ügyek elkezdését sem hagyják hatalmában? Ezek az újmódi főemberek! Pört nyerni törvény nélkül... persze! A szegénység kínjai... Nyakán megnehezedett urak, törzsén vérszívó császári had...

— Hej, tűz, magyar tűz... mikor csapsz az égre?

Torockón komájához, Konc Benedekhez szállott. Kira deákot Tóbis bíró után szalasztotta.

— No, komámuram, kancelláriát csinálunk a házból — tréfálkozott.

— Vallatunk a brachium megszalasztása ügyében.

— Nem tréfa ez az én számomra — sóhajtott Konc Benedek. — Szerencsétlen, mi lesz vele?

— Kiért fáj annyira a kegyelmed feje?

Az öreg kételkedve pillantott az alispánra.

— Miklósért. Ő rendezte a támadást. A bíró lányát akarta kimenteni.

Az alispán elhülve csapta össze kezét.

— Való ez?

— A leány apja súgta meg.

— Hol van az eszetlen?

— Elkísérte a leányt valahová. A bíró nem akarja elárulni.

— Rettenetes bolondság! — állt föl az alispán izalmában. — Nemességét, vagyonát vesztheti. Hogy tudjuk kimosdatni a szerencsétlent?

— Lehetséges volna?

Az alispán dohogva, ebadtázva keringett az asztal körül.

— A vallomásoktól függ, — állt meg az öreg előtt. — Egy baj van: a consiliarius ideküldte spiclijét, annak az eszén kell túljárnunk.

— A bányászok semmi áron sem vallanak Miklósrá. Úgy mondta a bíró.

— De a kolozsvári nagy ravasz! ... Ha sikerülne még nagyobb ravaszoknak lennünk.

Kira érkezett a bíróval. Az alispán nyájasan fogadta a bánatos apát. Intett Kirának, hogy készüljön íráshoz.

— Igaz-e, hogy kegyelmed a szaladás után jelentkezett a szolgabírónál, hogy kész fogságba követni őket? — kérdezte a protokullum felütése után.

— Jelentkeztem, igaz... de Péter úr elutasított.

— Azért jelentkezett, mert ártatlannak érzi magát?

— Semmi vétkemet sem tudom, alispán uram.

— Noshát, ki volt a zendülés szerzője?

— Engem már reggel házamba rekesztettek, nem láthattam...

— De a támadás alkalmával valakit mégis csak látott a vakmerők közül? Az eset színhelyén?

— Nem láttam én, csak a nagy üvöltözést hallottam.

— Ad protoculum! — intett az alispán a deáknak. — Az üvöltés szót húzza alá — tette hozzá kisvártatva és összeráncolt szemöldökkel bámult a bolthajtásra. — Üvöltés, üvöltés... No, majd meglátjuk. Egyelőre nagyon gyanus nekem ez a szó! — Még pár kérdést adott föl a bírónak, futó szóval érintette a leány eltűnését, aztán intett a deáknak. — Takarja össze írószereit, átmegyünk Szentgyörgyre: halljuk, mit szól a várórség? Tanult katonák azok, talán többet tudnak mondani. Isten áldja meg, komámuram, visszajövet majd betekintünk.

A várban összeszedték azokat a katonákat, akik a foglyok kíséretében résztvettek. Az alispán megmustrálta és sorba állította őket.

Első valló egy borisszaképű, idősebb várkatona.

— Jól felelj, vitéz barátom! — biztatta meg az alispán. — Számomra megfoghatatlan, hogy ti, próbált vitézek, miért szaladtatok meg olyan becstelenül? Szinte azt kell hinnem, hogy valami ördögös rontás esett rajtatok. Mivel magyarázod meg? Annyit tudunk már, hogy rettenetes üvöltözés folyt a ciheresben, de vajjon jótét, emberi hangon-e? Emlékezzél csak!

A vitéz bajusza rángatózni kezdett, szeme tágranyílt.

— Lelkemre, ha visszagondolok... — szólt megborzongva. — Tisztátalan hangok voltak...

— Milyen ott a hely állása?

— Jobbról a Székelykő barlangjai, balról az Ördögárok szakadécai.

— A legalkalmasabb boszorkánytanya! — hunyorított az alispán Kirára.

A deák letette a tollat és meredt szemmel nézett hol az alispánra, hol a katonára.

— Kimehetsz vitéz barátom, esetleg még szólítani fogunk — intett az alispán. Egy darabig ühümgetett, csóváltatta fejét, majd bizalmas hangon fordult Kirához. — Nem gondolja, hogy helyes nyomba léptünk?

— Mi volna? — tátott nagy száját a deák.

— Nézze csak! A leányt bűbájosság vádjával viszik a bíróság elé. S mi történik vele útközben? Láthatatlan hatalmak útját állják... a leány nyomtalanul eltűnik. Mire vélje az ember? Fejemet rá, hogy gonosz szövetségesei: a boszorkányok ragadták el a vármegye kezéből.

A kancellista foga hideglelősen verődött össze.

— Ebanyja... ilyen históriába keveredni...

— Bizony, magam sem szívesen foglalkozom vele. Hivatal... mit csináljunk? Különbén lássuk, hogy vallanak a többiek.

Rendre jöttek a vár katonái. Esküdöztek, erős okokkal bizonyították, hogy csupán a gonosz lélek műve lehetett a fejetlen bódulás. A deák reszkető kézzel rótta a vallomásokat.

— Köszönöm az ilyen kitüntetést! — szitkozódott közben, közben.

Végére értek a vallomásoknak, az alispán összefoglalta véleményét. Gonosz lelkek játsztak közre, minden arra mutat. A bányászokon nem lehet kereskedni.

— Most aztán még eggyel tartozunk — mondta az alispán. — Fölkeressük az eset színhelyét és leírjuk a jegyzőkönyvben.

— Ördög jár ott! — hőkölt meg Kira.

— Ördög bizonyosan, de nekünk is oda kell mennünk, ha Isten megsegít...

Visszatértek az öreg Kone Benedek házához. Nagyon víg kedvre pezsdült az alispán, Kirát is váltig biztatta.

— Igyeék deák uram, ne vesse meg a mi szerény járai csuprunkat. Kigyelmetek Kolozsváron alkalmasint kristályból isznak...

— Ha itt hálhatnánk... nézett a deák a hunyó nap felé.

— Ó, semmiesetre! — intett az alispán. — Holnap nagyon fontos dolgaim vannak, otthon kell lennem. Különbén consiliárius uram is nagyon várhatja az igazságot... Csak ezt a kis kancsót még... aztán indulunk.

A Bihar-hegység szomjas torkai közben szintén elfogyatták a reájuk ömlő sugárözönt. Homályosodni kezdett a szűk völgyekben. Az alispán elrendelte a lovakat, kiugrattak az útra s a tordai úton fölkapaszkodtak az élre, amely az Ördögárok mentén húzódott végig. A vármegye ura megszemlélte a hely állását s magyarázni kezdett a deáknak. Ott lent torpant meg a bráchium, innen jöhetett az üvöltözés. Egyszer csak hangja suttogóra változott.

— Nézze csak, öcsém, nézze csak! Amott fönt, a kisbarlang előtt... Bokrok azok vagy bakkecskék?

— Kecskék!... — kapta vissza fejét holtelevenül a deák.

— Miatyánk, egy Isten! — rebegte az alispán. — Leggyakrabban kecskekak képében...

Kira az alispán mellé fartaltatta a lovát és szent igéket mondogatott.

— Pszt, lassan utánam!... — intett az alispán.

A deák legszívesebben közbül ment volna, sajnos, csak ketten voltak. Lépésben ereszkedtek le az árok medre felé. A deák hol imát, hol átkot mondott. Az átok persze Kolozsvár felé szállt, egy magasrangú tisztviselő fejére. Lent a völgyben sem volt bátorságosabb. Titokzatos zúgá-

sok, huhogások verődtek a Kira füléhez. Behúnyta szemét, a ló majd csak eltalál a másik után. Egyszer nagyot ugrott a ló, Kira János kinyitotta szemét. Hát az alispán lova vágtatásba kezdett, az övé is utána. Ráhajolt a ló nyakára és Istennek ajánlotta lelkét. Borzalmas kórus harsogott körülötte, mintha valami veszett csorda zúgott, rőfögött, mekegett, csapkodott volna feje körül... Vágtattak időtlen időkön át...

Végre csendesedett, majd megállott a ló. A deák remegve emelte föl fejét. Az alispán állott mellette a sötétben.

— Él-e még öcsém? — kérdezte homlokát törölgetve.

— Magam sem tudom, — nyögött a deák.

— No, minket ugyancsak megüzenek Belzebúb fiai! — fújt nagyokat az alispán. — Szerencsére elmaradtak... most aztán szépcsendesen előre!.. Faluk következnek, csak nem fognak tovább üldözni.

Baj nélkül Tordára érkeztek. A kancellistát az alispán udvarán béreszek emelték le a lóról. Ágyba fektették, herbateával élesztgették. Hideg-lelős reszketegség esett rája...

Reggelre mégis föleszénkedett valamennyire. Az alispán szekeret rendelt alája.

— Bizony, látja, így élünk mi idekünt a végeken! — sopánkodott az alispán. — Hol gonosz emberekkel, hol gonosz lelkekkel... Most aztán magunk tanuskodhatunk, hogy e lányt gonosz lelkek ragadták el a vármegyétől. Mondja meg odabent a székülő uraknak!

— De hiszen, megmondom én! — vicsorgatta fogát Kira János, amint felült a szekérre.

Gyallay Domokos.